MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GINO CAMILLERI

Seduta tat-23 ta' Marzu, 2009

Citazzjoni Numru. 944/1997/2

L-Avukat Dottor Louis Galea

vs

Joe Mifsud

Il-Qorti;

Rat ic-citazzjoni fejn l attur ippremetta:-

Illi fi stqarrija ghall-istampa mahruga mill-konvenut nhar it-Tnejn 21 ta’ April 1997, intitola ‘Se Nibqa Nghid il-Verita’ akkost ta’ Kollox’ (Dok A) gew attribwiti fatti determinati li huma malafamanti fil-konfront ta’ l-attur, li jesponuh ghad-

disprezz tal-pubbliku u li huma ntizi li jweggghu, jaggravaw jew ikissru r-reputazzjoni tieghu.

Illi l-konvenut huwa l-awtur tal-istqarrija ghall-istampa imsemmija.

L-attur, bhala parti malafamata u danneggjata, ghandu d-dritt ghad-danni kkomtemplati fl-Artikolu 28 tal-Ligi ta'l-istampa, Kap 248 tal-Ligijiet ta' Malta.

Ghalhekk l-attur talab li l-konvenut jghid ghaliex ghar-ragunijiet premessi din il-Qorti m'ghandhiex:

tiddikkjara u tiddeciedi illi l-pubblikazzjoni suriferita hija libelluza u malafamanti fil-konfront tal-attur u li tesponih ghal-disprezz tal-pubbliku.

tikkundanna lill-konvenut sabiex ihallas lill-attur dik is-somma li tiffissa l-istess Qorti f'ammont li ma jeccedix hamest elef lira (Lm5000) bhala danni b'applikazzjoni tal-Artikoli 28 ta' Kapitolu 248 tal-Ligijiet ta' Malta.

Bl-ispejjez u bl-interessi legali kontra l-konvenut li gie ukoll ingunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-attur debitament konfermata bil-gurament u l-lista tax-xhieda tieghu.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenut fejn gie eccepit:

1. Illi li stqarrija ghall-istampa imsemmija fic-citazzjoni mhijiex libelluza fil-konfront ta' l-attur.

2. Illi fl-istqarrija msemmija l-eccepjent jikkummenta bi twegiba ghal attakk qawwi tal-attur kontra tieghu, liema kummenti huma fair comment dwar kwistjoni ta' interess

pubbliku u huma accettabbli f’socjeta demokratika kif ukoll taht il-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem.

3. Illi f’kull kaz u bla pregudizzju ghas-sueccepit l-eccepjent fil-parti tal-istqarrija tieghu dwar l-attur kien qed iwiegeb ghall-attakk u l-kummenti li l-attur kien ghamel kontra l-eccepjent. Ghaldaqstant f’kull eventwalia’ taplika r-regola tal-kompensazzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenut debitament konfermata bil-gurament u l-lista tax-xhieda tieghu.

Rat il-verbal tas-seduta tal-10 ta’ Novembru 1997 minn fejn jirrizulta li l-attur iddikjara li l-parti lamentata tal-istqarrija tinsab fl-ahhar paragrafu tal-istess stqarrija u in partikolari dik il-parti li tibda bil-kliem “li dahlu d-droga f’pajjizna” u dana fil-kuntest kollu tal-istqarrija u f’dan ir-rigward ir-rigward l-attur jaghmel referenza ghad-dikjarazzjoni tieghu.

Semghet lill-attur.

Semghet ix-xhieda prodotti mill-attur.

Semghet lill-konvenut.

Rat in-nota ta’ sottomissjonijiet tal-attur.

Rat in-nota ta’ sottomissjonijiet tal-konvenut.

Rat l-atti l-ohra kollha u d-dokumenti esibiti.

Rat li l-kawza giet differita biex tinghata s-sentenza.

Ikkonsidrat:

Din il-kawza tirrigwarda stqarrija ghall-istampa li l-konvenut xandar u ppubblika fil-21 ta’ April 1997 u li

kienet iggib it-titolu “Se Nibqa Nghid il-Verita’ Akkost ta’ Kollox.” Fic-citazzjoni tieghu l-attur isostni li fl-istess stqarrija il-konvenut attribwilu fatti determinati li, skond l-istess attur, huma malfamanti fil-konfront tieghu u li jesponuh ghad-disprezz tal-pubbliku u huma ntizi li jweggghu, jaggravaw jew ikissru r-reputazzjoni tieghu. Ghalhekk l-attur qed jitlob li jigi dikjarat li l-msemmija stqarrija ghall-istampa hi libelluza u malfamanti fil-konfront tieghu u li l-istess stqarrija tesponih ghal-disprezz tal-pubbliku. Konsegwentement l-attur qed jitlob li l-konvenut jigi kundannat ihallsu d-danni ai termini tal-artikoli 28 tal-Kapitolu 248 tal-Ligijiet ta’ Malta.

Fid-dikjarazzjoni tieghu l-attur jghamel referenza specifika ghall-ahhar paragrafu tal-istqarrija. Inoltre l-attur iddikjara li huwa qatt ma fixkel it-tfittxija tal-verita’ ghar-rigward tat-traffikar tad-droga. Huwa jkompli jistqarr li bl-istess stqarrija l-konvenut ittanta jimpressjona l-pubbliku li huwa (l-attur) hu b’xi mod assocjat mat-traffikar tad-droga. F’dan ir-rigward l-attur jittimbra din l-istrategija tal-konvenut bhala “frame-up ingust u malinn.” L-attur ifakkar li huwa kien ministru b’responsabilitajiet ghall-politika socjali u ghall-intern, liema responsabilitajiet necessarjament jinvolvu li wiehed ikun attiv fil-glieda kontra d-droga u t-traffikar taghha. L-attur isostni li, b’mod partikolari, l-imsemmi l-ahhar paragrafu minnghajr gustifikazzjoni jwassal lill-pubbliku biex jasal ghal konkluzjonijiet foloz u cioe’ li l-attur hu aktar interessat fih innifsu u fil-futur politiku tieghu milli fil-glieda kontra d-droga, li l-attur ghandu x’jahbi u qed inzomm lura xi informazzjoni dwar xi attivita’ konnessa mat-traffikar tad-droga u li meta l-attur jirreagixxi ghal kritika li ssirlu, l-istess attur ikun qed jimmina l-interessi tal-vittmi tad-droga. Dejjem skond l-attur il-pubblikazzjoni tal-istqarrija in kwestjoni hi tentattiv iehor tal-konvenut biex jimmanipula l-opinjoni pubblika. Infatti ftit qabel ma harget l-istqarrija l-konvenut kiteb artikoli li jwasslu l-impressjoni li l-attur hu implikat u b’xi mod konness ma xi cirkli tad-droga. L-attur jenfasizza li tali impressjoni hi kompletament falza u li xejn ma jista jiggustifika li l-konvenut, anke f’dak li l-istess konvenut isejjah bhala “it-tfittxija tal-verita,’” jwettaq “assassinju ta’ karattru u ta’ reputazzjoni ta’ persuna innocenti.”

Da parti tiegu l-konvenut qed jeccepixxi li l-istqarrija ghall-istampa in kwestjoni mhux libelluza fil-konfront tal-attur u li l-istess stqarrija hi semplicement twegiba ghal attakk li sar mill-attur kontra l-konvenut u ghalhekk, f'kull eventwalita', tapplika r-regola tal-kompensazzjoni. Inoltre l-konvenut jeccepixxi li l-kummenti tal-konvenut fl-istqarrija in kwestjoni ghandhom jitqiesu li huma "fair comment" dwar kwistjoni ta' interess pubbliku u li huma accettabbli f'socjeta demokratika. Fid-dikjarazzjoni tiegu l-konvenut stqarr li l-istqarrija in kwestjoni kienet twegiba ghal "attakk" li ghamel fuqu l-attur.

In vista tal-kontenut tad-dikjarazzjoni guramentata tal-attur u in vista tal-imsemmija dikjarazzjoni tal-attur kif verbalizzat fil-kors tas-seduta tal-10 ta' Novembru 1997, jirrizulta li l-lamentela tal-attur tirrigwarda l-ahhar paragrafu tal-istqarrija in kwestjoni. Dan l-ahhar paragrafu jaqra testwalment kif gej - **"Baqjt skantat kif id-deputat Nazzjonalista Louis Galea huwa aktar inkwetat dwar l-attentat ta' assassijnju tal-karattri pubblci li s-sistema gudizzjarja ma toffri l-ebda rimedju ghal dan', milli li tkun maghrufa l-verita. Jekk l-Avukat Louis Galea m'ghandux x'jahbi ghandu jghin biex tkun maghruga l-verita' kollha u li jikkolobora mal-Pulizija biex isiru maghrufa min kienu dawk li dahhlu d-droga f'pajjizna. Jiena ma jinteressaniex il-futur politiku tad-deputati Parlamentari la ta' naha u lanqas ta' ohra, jimpurtani biss li z-zghazagh u l-familji taghna ikunu mharsa mill-mishut vizzju tad-droga"**.

Wara esami ta' dan il-paragrafu u tal-kliem li l-konvenut juza fl-istess paragrafu, hi l-opinjoni tal-Qorti li l-konvenut b'dan il-kliem ittanta jghati l-impressjoni lill-pubbliku in generali li l-attur iqies il-futur pubbliku u politiku tieghu bhala aktar importanti milli ssir maghrufa l-verita' dwar it-traffikar tad-droga f'pajjizna. Il-konvenut juza kliem bhal "jekk l-Avukat Louis Galea m'ghandux x'jahbi," liema kliem effettivament iwasslu l-impressjoni lill-qarrejja li effettivament l-attur ghandu xi haga x'jahbi ghar-rigward tat-traffikar tad-droga. Inoltre l-konvenut jwassal l-idea lill-qarrejja li l-attur ma kienx qed jghin u ma kienx qed

jikkollabora mal-awtoritajiet biex jinkixfu l-persuni li huma involuti fl-importazzjoni tad-droga hawn Malta. Il-konvenut ipingi lilu nnifsu bhala d-difensur taz-zghazagh u l-familji tal-istess zghazagh kontra l-vizzju tad-droga u fl-istess hin jghati l-impressjoni li l-attur m’ghamel xejn u m’hu qed jghamel xejn biex jiddefendi l-istess zghazagh u jzommhom il’ boghod mill-imsemmi vizju. Inoltre l-konvenut jghati l-impressjoni li l-attur minnflok ma jiddefendi liz-zghazagh, jiddefendi lill dawk li qed idahhlu d-droga u lill dawk li jittraffiikaw l-istess droga. In generali l-konvenut jghati l-impressjoni li l-attur hu b’xi mod konness jew b’xi mod involut mat-traffikar tad-droga. Il-konvenut iwassal lill-qarrej tieghu jikkonkludi li l-attur mhux biss ma ghamel xejn biex jinkixxfu dawk li jimportaw id-droga fil-pajjiz izda li l-istess attur hu l-protettur tal-istess traffikanti tad-droga.

Ghal dawn ir-ragunijiet l-istqarrija in kwestjoni hi libelluza u malfamanti fil-konfront tal-attur u dana ukoll meta l-imsemmi l-ahhar paragrafu jinqara fil-kuntest tal-kumplament tal-istqarrija. Il-malafama hi aggravata meta jigi konsidrat li l-attur okkupa karigi istituzzjonali u ministerjali li necessarjament kienu jinvolvu attivita’ kontinwa fil-glieda kontra t-traffikar tad-droga.

Inoltre ma jirrizultax li l-attur, meta kien jokkupa karika istituzzjonali, qatt indahal f’xi investigazzjoni tal-pulizija dwar traffikar tad-droga. Fil-kors tal-gbir tal-provi, f’dawn il-proceduri, tissemma persuna li kienet konsulent fil-ministeru tal-attur. Dan il-konsulent darba wahda fforma parti minn delegazzjoni ministerjali li marret barra minn Malta u li kienet immexxija mill-attur. Meta din l-istess persuna spiccat mill-karika ta’ konsulent fil-ministeru tsal-attur, hi giet akkuzata b’reati konnessi mad-droga. Dawn il-fatti kollha, pero’, zgur li ma jwasslux sabiex jista jinghad li l-attur kien b’xi mod konness mat-traffikar tad-droga.

In effett jirrizulta li l-konvenut bhala gurnalist kien ircieva ittra anonima (Dokument KX1) li sussegwentement irrizulta li kienet inbghatet minn certu Ciro del Negro, cittadin taljan li hu mizzewweg cittadina maltija. Fil-kors ta’

investigazzjonijiet tal-pulizija konnessi mat-traffikar tad-droga kien instab id-djarju tal-istess del Negro u f'liema djarju kien hemm indikati xi ismijiet ta' persuni li allegatamentr kienu b'xi mod konnessi mat-traffikar tad-droga. Isem l-attur ma jirrizultax li kien imnizzel f'dan id-djarju. Fid-djarju jissemma hu l-attur li pero' ma jirrizultax li kien b'xi mod involut fid-droga. Hu l-kontenut ta' dan id-djarju li wassal lilll-konvenut jikteb ktieb dwaru u li wassal sabiex finalment il-konvenut jxandar l-istqarrija ghall-istampa in kwestjoni.

F'kawzi bhal presenti, u cioe' f'kawzi ta' libell, hemm bilanc li ghandu jinzamm bejn id-dritt, f'socjeta demokratika, li wiehed jghid u jesprimi ruhhu u jsemma l-opinjoni tieghu bl-aktar mod liberu u bejn id-dritt ta kull cittadin li jgawdi r-reputazzjoni u l-isem tajjeb tieghu u dan dejjem fl-isfond ta' socjeta demokratika.
Dan il-principju gie diversi drabi stabbilit mill-Qrati taghna. (Ara Vincent Borg vs Victor Camilleri - Qorti tal-Appell Civili - 15 ta' Novembru 1994). Kullhadd ghandu jkollu l-liberta' li jghid dak li jhoss li ghndu jghid, pero' tali liberta' ma ghandha qatt twassal ghat-tnaqqis tar-reputazzjoni u tal-gieh ta' cittadini ohrajn l-aktar jekk jigu attribwiti atti li mhux veri. Appuntu gie ukoll ritenut li l-liberta' tal-espressjoni taqbez il-konfini ta dak li hu ragjonevoli u minflok issir ksur tad-drittijet ta' haddiehor appuntu fejn l-espressjoni tkun ibbazata fuq fatti mhux veri. (Ara Onor. Charles Buhagiar vs Ray Bugeja – Prim'Awla – 19 ta' Jannar 1966);

Trid ukoll issir distinzjoni bejn "allegazzjoni ta' fatt" u "kumment". Meta ssir difiza li tirreferi ghal verita' tal-fatti, l-fatt ghandu jigi pruvat. Meta issir difiza dwar kumment gust ghandha ssir il-prova li dak il-kumment hu appuntu gust u mghamul in bona fede. Il-kumment ma jista qatt

jkun gust u in bona fede jekk il-fatti attribwiti ma jkunux veri;

In vista ta' dak kollu li gie premess l-istqarrija in kwestjoni zgur li ma tistax titqies li hi kumment gust u mghamula in bona fede b'mod partikolari peress li hi bbazat fuq fatti li mhux veri. In effett dak kollu li gie allegat fl-istess stqarrija ma jirrizultax fil-konfront tal-attur. Effettivament ma jirrizultax li l-attur kellu jew ghandu x'jahbi ghar rigward tat-traffikar tad-droga u ma jirrizultax li l-attur qatt ostakola l-investigazzjonijiet u l-indagini sabiex jigi stabbilit min kien u min qed jimporta d-droga. Ma jirrizultax li l-attur ipprotegga jew qed jiopproteggi t-traffikanti tad-droga. Bl-ebda mod ma jirrizulta li l-attur hu involut fit-traffikar tad-droga.

Minhabba f'hekk lanqas ma jista jinghad li l-istqarrija in kwestjoni hi espressjoni ta' opinjoni jew li tikkonsisti f'rappurtagg gurnalistiku dwar kwestjonijiet ta' interess pubbliku u li huma accettabbli f'socjeta demokratika.

Hu minnu li, dwar il-fatti meritu ta' dawn il-proceduri, kien hemm dak li jista jissejjah bhala "battibek" bejn l-attur u l-konvenut u dana principalment permezz ta' artikoli fil-gurnali, programmi fuq ir-radju u stqarrijiet ghall-istampa. Jidher li l-istqarrija in kwestjoni kienet ir-risposta tal-konvenut ghal diversi strqarrijiet tal-attur u b'mod partikolari ghal dak li qal l-attur f'programm radjofoniku. Inoltre il-konvenut kiteb u ffirma varji artikoli li dehru f'gazzetti qabel ma xandar l-istqarrija in kwestjoni. Dawn l-artikoli ukoll kienu jirrigwardaw dak li huwa l-kontenut tal-istqarrija. Dan kollu pero' ma jiggustifikax li l-konvenut jghamel l-allegazzjonijiet u l-alluzjonijiet li ghamel fl-istqarrija ghall-istampa tieghu. Anke jekk il-konvenut kien qed jirrispondi ghal xi "attakk" li ghamillu tal-attur, ma jfissirx li l-konvenut jista jghid li jrid. Jidher li l-attur fl-istess program fuq ir-radju ghamel kumment fuq il-konvenut, liema kumment l-attur irrepeitih f'dawn il-proceduri. Il-konvenut, jekk hass li b'dan il-kumment huwa gie libellat jew malfamat, seta jagixxi kontra l-attur skond il-ligi. Dan il-konvenut ma ghamlux.

F’dan ir-rigward il-konvenut qed jeccepixxi li semmai hi applikabbli r-regola tal-kompensazzjoni. Jidher li tali difiza giet accettata mill-Qrati taghna. Difatti gie ritenut li persuna tista’ tikkontrobatti diffamazzjoni generica b’attribuzjoni ta’ diffamzjoni generica. F’dan ir-rigward fis-sentenza “Joseh Orlando vs Avv Dottor Enrico Mizzi (Vol XXIX I.843) intqal li “biex ikun amess id-dritt ta’ ritorsjoni f’materja ta’ ingurja mhux mehtieg illi l-ingurja ribattuta tkun tal-istess gravita’ bhal dik ricevuta. Id-dritt ta’ ritorsioni jirrikjedi zewg kundizzjonijiet indipensabbli, wahda illi jkun hemm ingurja precedenti u l-ohra illi min jirritorci ikollu l-anima li jiddefendi ruhhu u mhux li joffendi.”

Inoltre l-Qorti tal-Appell fis-sentenza “Lino Spiteri MP vs Raymond Bugeja et” irriteniet li fic-cirkostanzi partikolari tal-kaz l-artikolu in kwestjoni inkiteb “fil-limitu impost mid-dritt ta’ ritorsjoni, cioe bl-animu mhux tant li jingurja, izda biss li jidddefendi l-unur tieghu li kien gie attakkat mill-attur.”

Fil-kaz in esami l-Qorti hi tal-opinjoni li jista jkun li l-kumment li ghadda l-attur fil-konfront tal-konvenut fil-programm tar-radju kien genrikament diffamanti versu l-konvenut. Fl-opionjoni tal-Qorti pero’ dan ma jiggustikax il-kliem li qal il-konvenut fl-istqarrija in kwestjoni. Ma jirrizultax li l-konvenut ghamel tali stqarrija semplicement biex jiddefendi ruhu. Fl-istess stqarrija l-konvenut attakka u offenda l-attur u oltrepassa l-limiti li timponi l-ligi f’dan ir-rigward. Dan il-fatt pero’ ser jittiehed in konsiderazzjoni meta ser jigu likwidati d-danni relattivi.

Ghalhekk l-eccezzjonijiet kollha tal-konvenut ma jistghu qatt jigu akkolti. Mill-banda l-ohra jirrizulta sufficjentement pruvat li l-istqarrija in kwestjoni hi libelluza u malfamanti fil-konfront tal-attur u ghalhekk it-talbiet kollha tal-attur ghandhom jigu akkolti.

In vista ta’ dak kollu li gie premess, tac-cirkostanzi specjali tal-kaz u tar-rizultanzi u in vista tal-fatt li l-implikazzjonijiet li saru fl-istqarrija in kwestjoni huma serji u gravi, d-danni

ghandhom jigu likwidati fis-somma ta’ hamest elef euro (€5000).

Ghal dawn il-motivi kollha:

Tiddeciedi billi fl-ewwel lok tichad l-eccezzjonijiet kollha tal-konvenut u billi fit-tieni lok tilqa t-talbiet kollha attrici u tiddkjara li l-istqarrija in kwestjoni hi libelluza u malafamanti fil-konfront tal-attur u li tesponih ghad-disprezz u ghar-redikolu tal-pubbliku u tikkundanna lill-konvenut ihallas lill-attur is-somma ta’ hamest elef euro (€5000) bhala danni ghall-malafama u dana bl-applikazzjoni tal-artikolu 28 tal-Ligi tal-Istampa (Kap 248 tal-Ligijiet ta’ Malta) u bl-imghaxxijiet kollha legali mid-data ta’ din is-sentenza sad-data tal-effettiv pagament.

Spejjes kollha kontra l-konvenut.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------